

Z á p i s

z 1. zasedání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV,
konaného dne 11. března 1992 v zasedací místnosti VÚOŠ Praha

Přítomní: M. Brichcin, D. Čapková, J. Janoušek, J. Kotásková,
V. Kulič, Z. Novák, R. Palouš, J. Průcha, P. Řičan,
M. Sedláková, J. Srnec

Omluveni: Z. Bureš, Z. Helus, A. Heretik, M. Hrabovský, J. Ko-
tásek, J. Mareš, P. Mohapl, V. Pařízek, J. Felikán,
J. Pešková, V. Smékal, I. Štúr, J. Vantuch

Přizván: Prof. J. Mestenhauser, Ph.D. - University of Minnesota
USA

Zasedání zahájil a řídil předseda vědeckého kolegia J. Janoušek. Uvítal hosta zasedání prof. J. Mestenhausera, Ph.D. a všechny přítomné, seznámil je s programem a předal slovo prof. Mestenhauserovi.

Vystoupení prof. Mestenhausera bylo orientováno na nejdůležitější informace o koncepci vysokoškolského vzdělání v USA s důrazem na to, že tento systém není možno mechanicky kopírovat a uplatňovat v podmínkách ČSFR, jež jsou od podmínek USA výrazně odlišné. Vlastní odborná orientace prof. Mestenhausera se vztahuje především ke srovnávací pedagogice a tato základní erudice mu umožňuje podat obraz systému amerického školství na jedné straně z pohledu amerického, ale zároveň nezaujatě a nestranně. Prof. Mestenhauser zdůraznil, že americké školství je třeba chápat jako proměnlivý, otevřený systém, který se neustále vyvíjí. Při jeho tvorbě se vychází z amerického státního principu federalismu, v němž má každý stát možnost rozvíjet vlastní vzdělávací systém.

V další části svého vystoupení přiblížil prof. Mestenhauser přítomným charakteristiku systému amerického vysokoškolského studia. Jeho výklad koncepce amerických univerzit,

který byl provázen řadou výstižných metafor, charakterizujících jejich činnost, byl doplněn informacemi o dalších možnostech vzdělávání v USA, realizujících se paralelně se systémem univerzit. Tyto informace se týkaly především systému nadací, vzdělávacích ústavů a programů v průmyslu, které dotvářejí americké pojetí celoživotního vzdělávání. Ve vystoupení prof. Mestenhausera byla nastolena celá řada aktuálních problémů:

- zpochybnění úlohy a významu vysokoškolského vzdělání ve společnosti
- inflace kvality vysokoškolského studia
- narůstání rozporu mezi teoretickým základem vysokoškolského studia a životní realitou
- otázka zaměření vysokoškolského studia z hlediska prohlubujících se rozdílů mezi algoritmickým a heuristickým vyučováním.

V závěru svého vystoupení seznámil prof. Mestenhauser přítomné s činností "American Council of Education", specifické instituce, naznačující trendy, jež by se měly odehrát ve školství v každém roce. Informoval též o amerických periodických i neperiodických publikacích, týkajících se vysokého školství.

J. Janoušek poděkoval prof. Mestenhauserovi za velmi podnětné sdělení a požádal jej o další neformální kooperaci se členy kolegia podle jejich specializací po zbývající dobu pobytu prof. Mestenhausera v ČSFR.

V následující diskusi byl kladen zvláštní důraz na nalézání a rozvíjení styčných bodů a kooperaci mezi vědeckým bádáním a výukou na vysokých školách. Zmíněna byla též tradiční otázka atraktivních a méně atraktivních povinných témat v přednáškách, otázky rozvoje osobnosti žáků, kteří by neměli být pouhými příjemci informací, a nutnost rozvoje kritického myšlení studentů. V rámci diskuse k otázkám ovlivnění myšlení kulturou byla též navozena problematika mezikulturní komunikace a tzv. kognitivní socializace. V závěru diskuse byla zdůrazněna potřeba větší podpory rozvoji induktivního myšlení v rámci systému vysokoškolského studia, akcentován byl též význam etiky ve výchově, jakož i výchovy k odpovědnosti.

V návaznosti na otázky rozvíjené v diskusi byl Z. Novákem podán návrh na zahájení spolupráce s rozhlasem, jejímž výsledkem by měl být seriál krátkých vystoupení kompetentních odborníků k úloze a místu vzdělání v životě dnešní společnosti, z něž by vyplývalo, že smyslem vzdělání je především rozvoj osobnosti, nikoli pouhé předávání informací.

Tato myšlenka byla přítomnými akceptována s tím, že členové kolegia se podle vlastního uvážení zúčastní přípravy těchto rozhlasových vystoupení.

Projednání cílů činnosti vědeckého kolegia v r. 1992

V úvodu jednání k tomuto bodu informoval předseda VKPP přítomné o dopisu akademika Michterleho, předsedy ČSAV, týkajícím se činnosti vědeckých kolegií, z něhož vyplývá, že kolegia by měla pokračovat v dosavadní práci do konce roku 1992. Otázka další existence kolegií bude upřesněna až po vyjasnění další činnosti ČSAV, resp. ČAV.

J. Janoušek dále seznámil přítomné s návrhem předsednictva VKPP na obsah hlavních bodů jednání kolegia v r. 1992. Pro květnové zasedání jsou navrhovány aktuální otázky metodologie v pedagogických a psychologických vědách, pro zářijové zasedání otázky humanizace školství a pro listopadové zasedání problematika profesionalizace v oborech pedagogika a psychologie.

V následující diskusi bylo navrženo, aby se VKPP zabývalo problémem publikační činnosti, resp. publikačních možností v oborech pedagogiky a psychologie. K tomuto podnětu bylo dále doplněno, že v rámci ČSAV byl zřízen fond pro podporu vědecké literatury, který posuzuje a podle možnosti podporuje vydání jednotlivých rukopisů; tato možnost se však týká pouze prací vytvořených v rámci ČSAV. V další části diskuse byl vznesen návrh zařadit do květnového programu jednání kolegia otázku postavení vědy ve společnosti a celkového "image" vědy. Jako aktuální se jeví též problematika náplně doktorandského studia. V závěru jednání ohledně náplně květnového zasedání kolegia bylo dohodnuto, že hlavním tématem květnového zasedání bude "vztah akademické a vysokoškolské vědy" včetně projednání

potenciálních projektů a vyjasnění možností a event. nedostatků doktorandského studia. Na základě podnětu členů kolegia budou pozváni k tomuto bodu jednání J. Sokol, poslanec PS ČSFR, místopředseda vlády ČR doc. Baudyš a místopředseda ČSAV PhDr. A. Kostlán, CSc.

V průběhu diskuse byl dále I. Řičanem vznesen požadavek, aby kolegium pomohlo zjistit jména psychologů, kteří působí v komisi pro přiznávání vědeckých kvalifikačních stupňů a komisi pro obhajoby. Zároveň P. Řičan nastolil otázku zastoupení Rady ČMPS v kolegiu a způsobu dalšího fungování kolegia.

V odpovědi J. Janouška bylo konstatováno, že komise pro obhajoby kandidátských prací jsou většinou ustavovány ad hoc a jejich složení je v kompetenci příslušných vysokých škol a kolegií. Složení celostátní komise pro obhajoby doktorských prací bude sekretariátem kolegia zjištěno a členové kolegia s ním budou seznámeni na květnovém zasedání. Sekretariát kolegia zjistí na prezidiu ČSAV též složení komise pro přiznávání vědeckých kvalifikačních stupňů včetně způsobu, jímž se realizuje posuzování pracovníků.

V. Kebza pak v souvislosti s další částí podnětu P. Řičana zrekapituloval zastoupení Rady ČMPS v kolegiu včetně způsobu delegování těchto zástupců /volba vědeckých rad jednotlivých pracovišť/.

Projednání návrhů na udělení Cen ČSAV a Cen ČSAV za popularizaci vědy

Kolegium projednalo následující návrhy:
na udělení Ceny ČSAV za popularizaci vědy pro PhDr. D. Čapkovou, DrSc. a prof. PhDr. V. Kuliče, DrSc. /návrh podává vědecká rada Pedagogického ústavu JAK ČSAV/
a udělení Oborové čestné /zlaté/ plakety ČSAV za zásluhy ve společenských vědách pro PhDr. O. Kolaříkovou, CSc. /návrh podává Psychologický ústav ČSAV, pobočka Brno/.

Předložení návrhů prezidiu ČSAV bylo schváleno většinou přítomných. Vzhledem k tomu, že pro nedostatečnou účast členů kolegia nebyl získán potřebný počet hlasů, bylo uloženo sekretariátu zajistit stanovisko nepřítomných k navrhovaným cenám per rollam.

Zprávy z prezidia

Členové kolegia se seznámili se zápisem z 13. zasedání prezidia ČSAV, usnesením prezidia ČSAV /schváleným per rollam dne 7.11. 1991/ a zápisem ze 14. zasedání prezidia ČSAV.

Kontrola zápisu

Zápis ze 4. zasedání VKPP byl schválen bez připomínek.

Různé

Z podnětu M. Sedlákové bude prezidiu ČSAV předložen návrh na rozšíření souboru cen o Oborovou čestnou plaketu Františka Krejčího za zásluhy ve společenských vědách /v oboru psychologie/.

Schválil:

čl. kor. ČSAV J. Janoušek
předseda
vědeckého kolegia pedagogiky
a psychologie ČSAV

Zapsal: PhDr. V. Kebza, BSc.